

2803 Sayılı “JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU”

(11 inci Madde Açıklaması)

Hazırlayan:

Avukat Orhan ÇELEN-ANKARA

İLGİLİ HÜKÜM

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Silah Kullanma Yetkisi

Madde 11 – Jandarma, kendisine verilen görevlerin ifası sırasında hizmet özelliğine uygun ve görevin gereği olarak kanunlarda öngörülen silah kullanma yetkisine sahiptir.

NOT:

Silah kullanma yetkisi: JTGY. Yönt. 49 - Jandarmanın genel olarak görevleri: JTGYK. 7 – Jandarmanın seferberlik ve savaş halindeki görevleri: JTGYK. 8 - Hizmet sınırı: JTGYK. 9 - Jandarmanın görev ve sorumluluk alanı: JTGYK. 10; JTGY. Yönt. 7-10 – İlişkiler, Çalışma ve İşbirliği Esasları: JTGY.K. 11; JTGY.Yönt. 58-66- Genel kolluk: Kamu düzeninin korunmasını sağlayan, mevzuatla verilen görevleri yerine getiren ve silah kullanma yetkisini haiz Bakanlığa bağlı jandarma, sahil güvenlik ve polisi ifade eder: JTGY.Yönt. 3/1-e - *Silah kullanma yetkisi veren kanunlar:* Any. 17 - 2803 sayılı JTGYK. 11, JTGY.Yönt. 49 - 2559 sayılı PVSK. 16, Ek Md. 6 - 1402 sayılı Synt.K. 4 - 1481 sayılı Asayişe Müessir Bazı Fiillerin Önlenmesi Hk.K. 1,2,3 - 2935 sayılı Olağanüstü Hal K. 23 - 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair K. 11 - 765 sayılı T.C.K. 49/1,2,3, 461 - 211 sayılı TSK. İç Hz.K. 87, 88, 89, 90 - 1721 sayılı Hapishane ve Tevkifevlerinin İdaresi Hk.K. 8 - 1412 sayılı C.M.U.K.nun yakalamaya ve tutuklamaya ilişkin hükümleri - 2495 sayılı Özel Güvenlik Teş.K. 10, 1612 sayılı As.C.K.nun ilgili hükümleri.

AÇIKLAMA:

Jandarma, kendisine verilen görevlerin yerine getirilmesi sırasında hizmet özelliğine uygun ve görevin gereği olarak kanunlarda öngörülen silah kullanma yetkisine sahip bulunmaktadır.(JTGY.K. Md. 11) Silah kullanma yetkisi, adli, mülki, askeri ve seferberlik ve savaş halindeki görevlerde zor kullanma yetkisinin en ağır ve o ölçüde sorumluluk gerektiren şekil ve derecesidir.¹

Silahlı askeri bir güvenlik ve kolluk kuvveti olan Jandarma'nın, kamu düzenini bozan ya da tehdit eden tehlikeleri diğer önlemlerle önleyemezse, zor kullanması kaçınılmaz olur. Zor kullanmada son aşama, silah kullanma aşamasıdır.²

Zor kullanma yetkisinin en ağır derecesi ve sonuncusu olan silah kullanma yetkisi;

- TC. Anayasası, Md. 17,
- 2803 sayılı JTGYK. 11, JTGY.Yönt. 49 uncu maddelerinde,
- 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun 16 ve 25 nci maddesi,
- 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 22 inci maddesi,
- 1481 sayılı Asayişe Müessir Bazı Fiillerin Önlenmesi Hakkındaki Kanunun 1, 2, 3 nci maddesi,
- 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 23 üncü maddesi,
- 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87, 88, 89 ve 90 ıncı maddesi,
- 1721 sayılı Hapishane ve Tevkifhanelerinin İdaresi Hakkında Kanunun 8 nci maddesi,

¹ Jandarmanın Mülki Görevleri; J.Okullar K.lığı Yayını, ÖDK-125, 1993, s.91

² Ateşoğlu, E-Terzioğlu, A.: Açıklamalı, notlu, içtihatlı, örnekli ve mevzuat ekli, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ve Yönetmeliği, Ankara 1984, 1.Cilt, s.41

- 2945 sayılı Özel Güvenlik Teşkilatı Kanununun 10 uncu maddesi,
 - 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu,
 - Terörle Mücadele Kanununun 20 nci maddesinde,
- düzenlenmiştir.³

Ayrıca 1. Yaşam Hakkı Başlıklı İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 22 inci maddesi de konuyla ilgili olup, şöyledir:

“Madde 2/2- Öldürme, aşağıdaki durumlardan birinde kuvvete başvurmanın kesin zorunluluk haline gelmesi sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlali suretiyle yapılmış sayılmaz: a) Bir kimsenin yasadışı şiddete karşı korunması için, b) Usulüne uygun olarak yakalamak için veya usulüne uygun olarak tutuklu bulunan bir kişinin kaçmasını önlemek için, c) Ayaklanma veya isyanın, yasaya uygun olarak bastırılması için.”

JTGY.Yönetmeliğinin 49 uncu maddesine göre; Jandarma, ilgili mevzuatına göre silah kullanma yetkisine sahiptir. Bu hüküm, genel kolluk birimi olan Jandarmanın yukarıda gösterilen kanunlar ile diğer kanunlarda yer alan hükümlere göre polise tanınmış silah kullanma yetkisinin aynısına sahiptir.

Kolluk görevlileri görevlerini icra ederken direnişle karşılaşmaları halinde veya meşru savunma yapmak zorunda kaldıkları durumlarda zor ve silah (kuvvet) kullanmaya yetkilidir ve bu yetkiler esas itibariyle sadece kolluk görevlileri tarafından kullanılabilir. Bir kolluk görevlisinin hangi durumlarda kuvvet kullanabileceği temel olarak PVSK'nın 16. maddesinde düzenlenmiştir.⁴

³ Bkz: Bakıcı, Sedat: Olaydan Kesin Hükme Kadar Ceza Yargılaması ve Ceza Kanunu Genel Hükümler, Genişletilmiş 3.Baskı, Ankara 2000, s.196; Ateşoğlu, E-Terzioğlu, A.: A.g.e., 1.Cilt, s.41 vd.; Gülen, Kadri: Adli ve İdari Soruşturma Tekniği, 3.Baskı, Ankara 1974, s.189; Jandarmanın mülki görevleri; A.g.e., s.91, 92

⁴ Eryılmaz, M. Bedri-Bozlak, Ayhan: Hukukumuzda Zor ve Silah Kullanma Yetkisi, TBB Dergisi, Sayı 83, 2009, s.224

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyat K.nun zor ve silah kullanma başlıklı 16 ıncı maddesi bu konuda şu hükümleri içermektedir. Jandarma görevini icra ederken, JTGYK.nun 11 inci ve JTGY.Yönt.nin 49 uncu maddelerindeki atıf gereğince, bu hükümler dahilinde silah Kullanma yetki ve sorumluluğuna haiz olduğu açıktır.

2559 SK.nun 16 ıncı maddesi hükmü şöyledir:

“ Zor ve silah kullanma

Madde 16- (Değişik: 2/6/2007-5681/4 md.)

Polis, görevini yaparken direnişle karşılaşması halinde, bu direniş kırım amacıyla ve kıracak ölçüde zor kullanmaya yetkilidir.

Zor kullanma yetkisi kapsamında, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedenî kuvvet, maddî güç ve kanunî şartları gerçekleştiğinde silah kullanılabilir.

İkinci fıkrada yer alan;

a) Bedenî kuvvet; polisin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde doğrudan doğruya kullandığı bedenî gücü,

b) Maddî güç; polisin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde bedenî kuvvetin dışında kullandığı kelepçe, cop, basınçlı ve/veya boyalı su, göz yaşartıcı gazlar veya tozlar, fizikî engeller, polis köpekleri ve atları ile sair hizmet araçlarını, ⁽¹⁾

ifade eder.

Zor kullanmadan önce, ilgililere direnmeye devam etmeleri halinde doğrudan doğruya zor kullanılacağı ihtar yapılır. Ancak, direnmenin mahiyeti ve derecesi göz önünde bulundurularak, ihtar yapılmadan da zor kullanılabilir.

Polis, zor kullanma yetkisi kapsamında direnmeyi etkisiz kılmak amacıyla kullanacağı araç ve gereç ile kullanacağı zorun derecesini kendisi takdir ve tayin eder. Ancak, toplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda, zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gereçler müdahale eden kuvvetin amiri tarafından tayin ve tespit edilir.

Polis, kendisine veya başkasına yönelik bir saldırı karşısında, zor kullanmaya ilişkin koşullara bağlı kalmaksızın, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun meşru savunmaya ilişkin hükümleri çerçevesinde savunmada bulunur.

Polis;

a) Meşru savunma hakkının kullanılması kapsamında,

b) Bedenî kuvvet ve maddî güç kullanarak etkisiz hale getiremediği direniş karşısında, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde,

c) Hakkında tutuklama, gözaltına alma, zorla getirme kararı veya yakalama emri verilmiş olan kişilerin ya da suçüstü halinde şüphelinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde,

d) (Ek: 27/3/2015-6638/4 md.) Kendisine veya başkalarına, işyerlerine, konutlara, kamu binalarına, okullara, yurtlara, ibadethanelere, araçlara ve kişilerin tek tek veya toplu halde bulunduğu açık veya kapalı alanlara molotof, patlayıcı, yanıcı, yakıcı, boğucu, yaralayıcı ve benzeri silahlarla saldıran veya saldırıya teşebbüs edenlere karşı, saldırıyı etkisiz kılmak amacıyla ve etkisiz kılacak ölçüde,

silah kullanmaya yetkilidir.

Polis, yedinci fıkranın (c) bendi kapsamında silah kullanmadan önce kişiye duyabileceği şekilde "dur" çağrısında bulunur. Kişinin bu çağrıya uymayarak kaçmaya devam etmesi halinde, önce uyarı amacıyla silahla ateş edilebilir. Buna rağmen kaçmakta ısrar etmesi dolayısıyla ele geçirilmesinin mümkün olmaması halinde ise kişinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde silahla ateş edilebilir.

Polis, direnişi kırmak ya da yakalamak amacıyla zor veya silah kullanma yetkisini kullanırken, kendisine karşı silahla saldırıya teşebbüs edilmesi halinde, silahla saldırıya teşebbüs eden kişiye karşı saldırı tehlikesini etkisiz kılacak ölçüde duraksamadan silahla ateş edebilir”

PVSK.nun 5681 sayılı Kanun'a değişik anılan 16. maddesinin Kanun teklifindeki gerekçesi, polisin silah kullanma yetkileri konusundaki bu düzenlemeyi açıklayıcı niteliktedir.

Madde Gerekçesi şöyledir:⁵

“Zor kullanma, polisin kolluk kuvveti olması dolayısıyla diğer kamu görevlilerinden farklı olarak sahip olduğu temel yetkisidir. PVSK'nın ek 6. maddesinde öngörülen bu yetki, yeniden ve daha açık şekilde bu maddede düzenlenmiş bulunmaktadır.

İlk fıkrada, polisin, görevini yaparken direnişle karşılaşması halinde, bu direniş kırma amacıyla ve kıracak ölçüde zor kullanmaya yetkili olduğu gösterilmektedir. Buradaki direniş, polisin tüm görevlerinin ifası sırasında karşılaşılan direniş ifade etmektedir. Örneğin durdurulması gereken bir aracın durmayarak kaçtığı durumlarda, bu aracın durdurulması da bu kapsamdadır. Ayrıca zor kullanan polise, aktif şekilde direniş gösteren kişinin bu eylemi, meşru savunma kapsamında değerlendirilemeyeceğinden, bu aktif direniş, Türk Ceza Kanunu'nun 265. maddesi kapsamında ayrıca suç oluşturacaktır.

İkinci fıkrada, zor kullanma yetkisinin derece ve kademeleri gösterilmektedir. Buna göre zor kullanma yetkisi; bedeni kuvvet, maddi güç ve silah kullanmadan oluşmaktadır. Bunlar, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette kullanılacaktır. Ayrıca zor kullanmanın direnmeyle orantılı olması; aynı nitelik ve derecede değil, direnmeyi etkisiz kılacak ölçüde güç kullanımını ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle, zor kullanmada amaç, direnen kişileri etkisiz hale getirmektir. Kullanılacak kuvvetin derecesi, direnmenin ve saldırının derecesine bağlıdır. Direnme ne kadar fazla ise, kullanılacak kuvvetin derecesi de o kadar fazla olacaktır. Polis, etkisiz hale getirme için sahip olduğu metotlara kademeli olarak başvuracak, polisin seçtiği metodun, her zaman, derece olarak direnmeden üstün olması gerekecektir. Aksi takdirde, saldırı ve direncin etkisiz hale gelmesi söz konusu olamayacaktır. Dolayısıyla bu madde kapsamında zor kullanma yetkisi, direnme veya saldırıda kullanılan ile aynı nitelikte zor veya silah kullanılması anlamında yorumlanamaz. Polis, direnme veya saldırıyı defedecek üstünlükte zor veya silah kullanır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, bedeni kuvvet ve maddi gücün ne olduğu gösterilmektedir. Zor kullanma sırasında, bedeni kuvvetin dışında; fıkrada belirtildiği gibi kelepçe, cop, basınçlı su, göz yaşartıcı gazlar veya tozlar, fiziki engeller, polis kopekleri ve atları ile sair hizmet araçları maddi güç olarak kullanılabilir.

Dördüncü fıkraya göre, zor kullanmadan önce, doğrudan doğruya zor kullanılacağı ihtar yapılacaktır; ancak direnmenin mahiyeti ve derecesi göz önünde bulundurularak, ihtar yapılmadan da zor kullanılabilir.

⁵ TBMM, Dönem 22, Yasama Yılı: 5, Sıra Sayısı: 1437, s. 7 vd.

Polisin, zor kullanma yetkisi kapsamında direnmeyi etkisiz kılmak amacıyla üçüncü fıkranın (b) bendi kapsamındaki araç ve gereçlerden hangisini kullanacağını ve zorun derecesini kendisinin takdir ve tayin edeceği; ancak, toplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda, zor kullanmanın derecesi ile üçüncü fıkranın (b) bendi kapsamındaki araç ve gereçlerden hangisinin kullanacağını müdahale eden kuvvetin amiri tarafından tayin ve tespit edileceği de besinci fıkrada düzenlenmiştir.

Altıncı fıkrada da, polisin, kendisine veya başkasına yönelik bir saldırı karşısında, zor kullanmaya ilişkin koşullara bağlı kalmaksızın, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun meşru savunmaya ilişkin hükümleri çerçevesinde savunmada bulunacağı belirtilmiş bulunmaktadır.

Zor kullanmada olduğu gibi, kolluk kuvveti olarak polisin ayırt edici yetkilerinden birisi olan silah kullanma, maddede yeniden düzenlenmektedir.

Yedinci fıkrada üç temel durumda polisin silah kullanma yetkisinin olduğu belirtilmektedir. Bunlardan ilki meşru savunma hakkının kullanılması kapsamında silah kullanma; ikincisi bedeni kuvvet ve maddi güç kullanılarak etkisiz hale getiremediği direniş karşısında, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde silah kullanma; üçüncüsü ise yakalanması gereken kişinin yakalanması amacıyla ve yakalanmasını sağlayacak ölçüde silah kullanmadır.

Silah kullanılacak hallerden üçüncüsü olarak gösterilen durumla ilgili olarak sekizinci fıkrada ayrıca bir sınırlamaya gidilmiş; bu durumlarda öncelikle “dur” çağrısının yapılması, buna rağmen kişinin kaçması halinde uyarı amacıyla silahla ateş edilebilmesi; bu uyarı atışına rağmen hala kaçmakta ısrar etmesi ve kaçması dolayısıyla ele geçirilmesinin mümkün olmaması halinde, yakalanmasının sağlanması amacıyla ve sağlayacak ölçüde silahla ateş edilmesi öngörülmüştür.

Maddenin dokuzuncu fıkrasında da, zor veya silah kullanma yetkisinin kullanılması sırasında, kendisine karşı silahla saldırıya teşebbüs edilmesi halinde, polisin, silahla saldırıya teşebbüs eden kişiye karşı saldırı tehlikesini etkisiz kılacak ölçü ve oranda duraksamadan silahla ateş edebileceği düzenlenmiştir.”

Burada yer alan düzenlemelere göre, bir hukuka uygunluk sebebi olarak “görevin ifası” kapsamında, kolluk görevlileri zor ve silah kullanma yetkisine sahiptir. Keza, kişi yetkili kılındığı ölçüde de sorumluluk altına girmektedir.⁶

Burada dikkat edilmesi gereken bir hususta, JTGYK.nun 11 inci maddesindeki sınırlamadır. Bu husus madde metninde, “kendisine verilen görevlerin ifası sırasında hizmet özelliğine uygun ve görevin gereği olarak” silah kullanma yetkisine haiz olduğu vurgulanmıştır. Bu durumun çerçevesini silah kullanmak durumunda kalan personelin kendisinin değerlendireceği açıktır. JTGY.Yönetmeliğinde yer alan hüküm ise, Jandarmanın, ilgili mevzuatına göre silah kullanma yetkisine sahip olduğudur. Bu hüküm, jandarmanın icra ettiği görevin gereği olan silah kullanma yetkisini haiz olduğunu açıklamaktadır.

YARGITAY KARARLARI:

* Şüpheli şahsın “dur” emrine riayet etmiyerek kaçmaya devam etmesi üzerine polis memurunun sağa sola attığı mermilerden birinin bir taş yığınına çarparak sapması üzerine şahsın ölümüne sebep olmasında polis memuruna kusur yüklemek mümkün olmadığından suçu yoktur.(Yrg.1.C.D., 5.3.1953, E.677, K.798)⁷

* Görevini yaptığı sırada zaruretin tayin ettiği savunma sınırını aşmak suretiyle öldürmekten sanık jandarma hakkında verilen kararda; görev yönü dikkate alınarak (TCK.) 49. madde delaletiyle 50. madde ile indirme yapıldığı halde 251 inci maddeyle cezanın artırılmasının çelişki yaratacağının gözetilmemesi yolsuzdur. (Yrg.1.C.D., 12.3.1960, E.97, K.665)⁸

⁶ İzzet Özgenç, “Kolluk Görevlilerinin Zor ve Silah Kullanma Yetkisi”, Polise Görev, Yetki ve Sorumluluk Veren Mevzuat Uygulamaları Eğitim Projesi (MUYEP) Tebliğlerill, Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara: 2008, s. 208.; Eryılmaz, M. Bedri-Bozlak, Ayhan: A.g.e.,s.228

⁷ Gülen, Kadri: Adli ve İdari Soruşturma Tekniği, 3.Baskı, Ankara 1974, s.197

⁸ Gülen, Kadri: A.g.e., s.197

* İki jandarma refakatinde nakledilen sanığın ellerini kelepçeden kurtararak jandarma erlerinden birisini dereye atmak üzere iken diğer jandarma erinin mahkumu öldürmesi olayı meşru müdafaa niteliğindedir.(Yrg.1.C.D., 11.11.1970, E.3191, K.3085)⁹

* Jandarma eri olan sanığa, dövme ve hakaret suçundan sanık olan maktülü yakalayıp getirmesi komutanı tarafından emredilmiştir. Olay yerine gelen sanık, maktülü yakalayıp götürmek isteyince maktül kaçmaya kalkışmış ve balkondan atlamak üzere iken, sanık mavzeri ile maktüle bir el ateş ederek kalçasından yaralayıp öldürmüştür. Sanığın bu öldürme eyleminde kastı bulunmadığı aşikar olduğu gibi jandarmanın silah kullanmasını gerektirir halleri gösteren Jandarma Teşkilat ve Vazife Tüzüğü'nün 270. maddesinde yazılı hallerden hiçbirisi olayda yoktur. Maktülün kaçması hali ancak adi kışkırtmadır. Sanığın eylemi TCK.nun 452/1, 251, 51/1 maddelerine uyar. 448, 50 maddelerinin uygulanması doğru değildir.(Yrg.1.C.D., 27.01.1976, E.1975/3574, K.1976/261)¹⁰

* Seyyar jandarmanın sınırları koruma görevi idari; kaçakçılığı önleme, kovuşturma ve soruşturma görevi ise adli niteliktedir. 1918 sayılı Yasanın 11. maddesi gereğince kaçakçılığı önlemeye yetkili olanlar, silah kullanmaya yetkilidirler. Kaçakçılığı men ve takip görevini ifa ederken sınırdan girmeye çalışan bir grup kaçakçı ile giriştikleri çatışma sonunda bir kişinin ölümüne neden olma suçunu işledikleri belirtildiğinden İğdir Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararı kaldırılmalıdır.(Yrg..C.Gnl.Krl., 27.5.1991, E.1991/YYB-149, K.1991/175)¹¹

* İkaz atışına rağmen durmayan otoyol yapılan atışta ölüm meydana gelmesi halinde TCK.nun 49/1. maddesi uygulanmalıdır.(Yrg.1.C.D., 2.11.1993, 2053/2196)¹²

⁹ Savaş, V.-Mollamahmutoğlu, S.: Türk Ceza Kanununun Yorumu, Ankara 1999, 1.Cilt, s.951, 952

¹⁰ Yrg.K.D., 1976, S.6

¹¹ Yrg.K.D., 1991, S.12

¹² Savaş, V.-Mollamahmutoğlu, S.: A.g.e. 1. Cilt, s.943 vd.

* Dövülerek ve zorla silahı alınmaya kalkışıldığında ateş eden polisin eylemi, TCK.nun 49/1. maddesi çerçevesinde değerlendirilmelidir.(Yrg.1.C.D., 28.10.1993, 2106/2160)¹³

* Güvenlik güçleri ile mensup olduğu çete arasında meydana gelen ve iki güvenlik görevlisinin öldüğü 3 güvenlik görevlisinin yaralandığı iki çatışmaya "bizzat silah kullanarak ve ateş ederek" katılan sanık hakkında olayların özelliği nedeniyle TCY.nın 463. maddesinin uygulanma olanağı bulunmaması nedeniyle-silah kullanarak güvenlik güçleri mensuplarını öldürmek ya da yaralamaktan suçlu bulunup amaç suç olan TCY.nın 146/1. maddesinden belirlenen ceza kesinleşmiş olmakla sanığın 4450 sayılı Yasanın geçici 1. maddesi hükümlerinden yararlanmasına karar verilmesi Yasaya aykırıdır.(Yrg.C.Gnl.Krl., 7.11.2000, 2000/09-212, 2000/218)

* Polis memuru sanığın, Anayasanın 17., AİHS.nin 2. ve PVSK.nun 16/7-c maddelerine uygun hareket ederek, hakkında yakalama kararı bulunan maktulün kaçmasını engellemek için uyarıda bulunduğu, maktulün buna rağmen kaçmaya devam etmesi nedeniyle de öldürme kastı olmaksızın maktulün ayaklarına doğru ateş ederek yakalamayı amaçladığı, ancak; aksi sabit olmayan savunmasına göre bu sırada ayağının kayıp yere düşmesi nedeniyle; hedefi tam olarak ayarlayamadığı ve mermilerden bir tanesinin maktulün sırt bölgesine isabet ederek ölümüne neden olduğu olayda; polis memuru sanığın ve ekip arkadaşı tanık Olcay'ın yaptığı sözlü ve ateşli uyarılarına direnerek kaçan maktül, yakalamak için kademeli olarak silahla ateş etmesi yasa gereği ise de, Polis Vazife ve Selahiyet Tüzüğü'nün 17. maddesinde belirtilen "suçlunun öldürülmekten ziyade yaralı olarak yakalanmasına" ilişkin amir hükmüne gerekli özenin gösterilmediği, olayın oluşu, sanığın olay anındaki durumu ve atış sayısı dikkate alındığında, hukuka uygunluk nedenlerinden Kanunun emrini yerine getirmede silah kullanma hak ve yetkisinin icrasında aşırılığa kaçarak, yasaya uygunluk sınırının kast olmaksızın taksirle aşılması söz konusu olduğundan, TCK.nun 24/1, 27/1 ve 85/1 maddeleri uyarınca aynı Kanun'un 3. ve 61. maddesindeki ilkeler doğrultusunda, kusurunun ağırlığı nedeniyle taksirle ölüme neden olma suçundan üst sınıra yaklaşmak suretiyle ceza tayini gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde kasten yaralama sonucu ölüme neden olma suçundan hüküm kurulması suretiyle suç vasfında yanılıya düşülmesi,

¹³ Savaş, V.-Mollamahmutoğlu, S.: A.g.e., 1.Cilt, s.944

B-) Kendilerini aynı vekillerle temsil ettiren katılanlar lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi gereğince tek vekalet ücreti tayin edilmesi gerektiği gözetilmeden her bir katılan için ayrı ayrı vekalet ücretine hükmedilmesi, Bozmayı gerektirmiş olup, sanık müdafinin temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde görüldüğünden, hükmün tebliğnamedeki düşünceye aykırı olarak BOZULMASINA, (Yrg.1.C.D., 12.12.2015, 2015/5248, 2015/6085) (karararama.yargitay.gov.tr)

*Oluşa ve dosya içeriğine göre; olay tarihinde Gebze sınırları içinde gerçekleşen adli bir vakıa nedeniyle kolluk güçleri tarafından takip edilen maktulün kendi kullanımında olan aracıyla kaçtığı, bunun üzerine kolluk güçleri tarafından aracın plakası da verilerek kaçağın yakalanması amacıyla İstanbul emniyetine anons yapıldığı, içlerinde sanıkların da olduğu 23 kolluk görevlisinin maktulün yakalanması için görevlendirildiği, Kartal İlçesi E-5 karayolu üzerinde tertibat alan görevlilerin maktulün kullandığı aracı görünce dur ihtarında buldukları, ancak maktulün ihtara uymayarak aracını kolluk görevlilerinin üzerine sürdüğü, bu sırada kolluk görevlileri Önder ve Mehmet'in aracın çarpması sonucu basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde yaralandıkları, bunun üzerine sanığın aracın durmasını sağlamak amacıyla kaçan araca doğru ateş etmeye başladığı, açılan ateş sonucu yaralanan maktulün öldüğü olayda; hakkında adli tahkikat yapıldığı anlaşılan maktulün olay sırasında görevli kolluk görevlilerinin dur ihtarına uymayarak aracıyla kaçtığı, silah kullanma konusunda eğitim almış bulunan sanık ...'in, kaçan maktulü yakalamak amacıyla içinde olduğu aracı durdurmak için tekerlerine ateş etme imkanı bulunmasına rağmen, kolluk görevlisi arkadaşlarının yaralanması nedeniyle heyecanlandığı ve meşru savunma sınırını kasıt olmaksızın aşip aracın içine doğru ateş ederek, maktulün ölümüne neden olduğu anlaşıldığından, TCK'nun 27/1. maddesi delaletiyle 85/1. maddesi uyarınca cezalandırılması yerine delillerin takdirinde yanılığa düşülerek, TCK'nun 27/2. maddesi gereğince ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi, Bozmayı gerektirmiş olup, katılanlar vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, Sanık ... hakkında verilen hükmün tebliğnamedeki düşünceye uygun olarak BOZULMASINA(Yrg.1.C.D., 27.09.2017, 2016/672, 2017/2917) (karararama.yargitay.gov.tr)

* Olay tarihinde Yüksekova İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün yapmış olduğu istihbari çalışmalar neticesinde Değerli köyünde uyuşturucu madde imal edildiğinin haber alındığı, Cumhuriyet Başsavcılığınca şüpheli şahısların anılan köyde bulunan evlerinde arama yapılması emri verildiği, köyün güvenlik açısından risk oluşturabilecek bir yer olması nedeniyle

adli kolluk tarafından Yüksekova 1. Dağ Komando Tabur Komutanlığından takviye birlik talep edildiği, kolluğun yeteri kadar askeri kuvvetle olay yeri olan Değerli köyüne ulaştığı, jandarma ve polisin köy içerisine giriş yaptığı, askerlerin ise emniyet tedbiri almak amacıyla görev yerlerine intikal ettiği sırada köyün kuzeyinde bulunan dere yatağından silah sesleri duyulması üzerine askerlerin hakim tepelere doğru çıkmaya başladıkları, askerlerin bulunduğu yerden 3 kişinin dere yatağından yukarıya doğru kaçtığı görüldüğü, bu kişilerden birisinin tepenin üst noktasında olduğu ve diğer iki kişinin bu kişiye doğru koştuğunun, tepenin üst noktasında olan kişinin askerlere ateş ettiğinin görüldüğü, tepeye doğru tırmanmaya çalışan iki kişiden birisinin ayrılarak kuzey istikametine doğru kaçması üzerine emniyeti almakla görevlendirilen 2. Komando kolunun kaçan şahsın istikametine gitmesi hususunda yönlendirildiği, 1. Komando kolunun bulunduğu mevkiin karşı istikametine kaçan şahsın dönerek askerlere ateş etmesi üzerine askerler tarafından durması hususunda uyarıldığı, şahsın dur ihtarına ateşle karşılık vermeye devam etmesi nedeniyle yeniden dur ikazında bulunarak havaya uyarı atışının yapıldığı, şahsın yeniden ateşle karşılık vermesine mukabil askerlerin de ateşle karşılık verildiği, çıkan çatışmada tepeye doğru kaçan şahsın düştüğü, daha sonra şahsın yanına gidildiğinde şahsın yerde yüzüstü yattığının ve öldüğünün görüldüğü, güvenli bir şekilde şahsın ters çevrilmesinden sonra yapılan kontrolde şahsın altında 1 adet 7.65 mm çapında B4443378W seri nolu Pietro marka tabanca olduğunun anlaşıldığı, tabancanın yapılan kontrolünde üst kapak takımının içerisinde mermi kalmaması nedeniyle takılı kaldığının tespit edildiği, olay yerinde ele geçirilen boş kovanların, maktülden ele geçirilen tabanca ile atıldığının yapılan kriminal inceleme sonucunda tespit edildiği, maktülden alınan svaplarda atış artığına rastlandığı, ölen şahsın teşekkül halinde uyuşturucu madde imal etme suçundan gıyabi tutuklama emri ile aranan maktül ... olduğu ve maddi olayın bu şekilde gerçekleştiği anlaşılmakla, Sanıklar hakkında yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve TCK'nun 24. ve CMK'nun 223/3-b maddelerinin tatbiki suretiyle ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken yanılığılı değerlendirme ile yazılı şekilde "meşru savunmayı, korku, telaş ve heyecan saiki ile mazur görülebilecek bir nedenle aştıkları anlaşılmakla TCK'nun 27/2. maddesi yollaması ile CMK'nun 223/4. maddesi uyarınca" ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi, Bozmayı gerektirmiş olup, katılanlar vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, hükümlerin CMUK'nun 321. maddesi uyarınca tebliğnamedeki düşünceye aykırı olarak BOZULMASINA, 11/04/2018 gününde oybirliğiyle karar verildi. ,(Yrg.1.C.D., 11.04.2018, 2016/5743, 2018/1738)(karararama.yargitay.gov.tr)

* Saniğin kastının maktulün kaçmasını engellemeye yönelik olduğu, bu nedenle maktulü doğrudan hedef alarak, kastla öldürmesini gerektirecek bir neden ve delil bulunmadığı, salt aracındaki gümrük kaçağı sigaralarla yakalanmak istemeyen maktulün kaçmaktan ibaret eylemi nedeniyle vurularak öldürülmek suretiyle yakalanmasını gerektirecek nitelikte, PVSK'un 16. maddesi uyarınca silah kullanmayı gerektiren koşulların oluşmadığı, bu nedenle olayda TCK'nin 24. maddesi kapsamında hukuka uygunluk nedeni bulunmadığı kabul edilmiştir.

Bununla birlikte saniğin, bilerek ve isteyerek maktulü durdurmak amacıyla ateş etmesi karşısında, eyleminin taksirli olduğunun kabulü de mümkün görülmemiştir. Sonuç itibarıyla; saniğin, kaçmakta olan maktulü bir şekilde durdurmak amacıyla araca doğru, bedensel zararı önleyecek bir çaba göstermeksizin ateş ettiği sırada, bu atış nedeniyle maktulün vurulmasının mutlak olmamakla birlikte muhtemel bir netice olduğu, bu neticenin sanık tarafından öngörüldüğü ancak, neticeyi önlemeye yönelik, mesleğin de gerektirdiği bir çaba gösterilmeksizin, eyleme devamlı, sonucu göze alıp kabullenerek ateş ettiğinin anlaşıldığı, bu durumda, olaya göre muhtemel olan ölüm neticesinin gerçekleşmesi karşısında, saniğin olası kastla hareket ettiğinin kabulü ile TCK'nin 81, 21/2. maddeleri kapsamında olası kastla öldürme suçundan cezalandırılması gerektiği gözetilmeden, suç vasfının belirlenmesinde hataya düşülerek, yazılı şekilde bilinçli taksirle ölüme neden olma suçundan hüküm kurulması, Bozmayı gerektirmiş olup, sanık müdafinin ve katılanlar vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, hükmün tebliğnamedeki düşünceye kısmen uygun olarak BOZULMASINA,(Yrg.1.C.D., 17.04.2019, 2019/753, 2019/2323) (karararama.yargitay.gov.tr)

* Polis memuru olan saniğin olay sırasında görevi gereği kanun hükmünü yerine getirdiği ancak bu sırada kastı olmaksızın görev sınırını aştığı, eyleminin taksirle ölüme neden olma suç kapsamında kaldığı kanaati ile mahkemece mahkumiyet kararı verilmiş ise de; saniğin, kaçan ve suçüstü halinde bulunan ölenin kaçmasını engellemek için öncesinde iki defa uyarıda bulunduğu, ölenin buna rağmen kaçmaya devam etmesi nedeniyle de öldürme kastı olmaksızın aracın arkasından lastiğe doğru tek el ateş ederek kaçmalarını engellemeye çalıştığı, saniğin koşarak olay yerine gelmesi, nefes nefese kalması ve failerin de o sırada kaçmakta olmaları nedeniyle, hedefi tam olarak ayarlayamadığı ve merminin aracın arka plakasının yanından girip, bagaj içinden ve koltuklardan geçerek ölenin sırt bölgesine isabet etmek suretiyle ölümüne neden olduğu, yolun ateş edilen yer ile aracın bulunduğu yer arasında sola döner şekilde aşağıya doğru meyilli olması, olaya sığacağı sığacağına müdahale eden polis memuru saniğin ve

maskeli kapüşonlu ellerinde altın dolu çuvalar ve demir levye ile kaçmakta olan faillerin durumu, ölenin elindeki demir levyenin gece karanlığında silah olarak algılanmış olması, görgü tanığı ...'ın kolluk aşamasındaki beyanda arabaya doğru koşan faillerden birinin elinde koyu renkli silah gördüğünü ifade ettiği, çalışmakta olan araca binip kaçıyor oluşları, suç üstü hali olması, sanığın tekrar ateş etme imkanı varken ateş etmemesi ve failleri hedef olarak değil yere doğru ateş etmiş olması, tanık ...'in talimatla alınan ifadesinde, sanığın istemesi halinde kendisini de kolay bir şekilde vurma imkânına sahip olduğunu belirtmiş olduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde; 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Yasasının 16. maddesi uyarınca silah kullanma yetkisi bulunan polis memuru olan sanığın, kanun hükmünü yerine getirdiği ve bunu yaparken de hukuka uygunluk nedeninin sınırını aşmadığının anlaşılması karşısında, beraatine karar verilmesi yerine, yanılığın değerlendirme sonucu yazılı biçimde mahkumiyet kararı verilmesi, Kanuna aykırı olup, sanık müdafinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görüldüğünden hükmün 5320 sayılı Kanununun 8. maddesi gereğince halen uygulanmakta olan 1412 sayılı CMUK'un 321. maddesi uyarınca kısmen isteme uygun olarak BOZULMASINA,(Yrg.12.C.D., 04.02.2021, 2019/3777, 2021/1152)(karararama.yargitay.gov.tr)

* Sanığın 2559 sayılı Yasanın 16. maddesi kapsamında maktulü yakalamak amacıyla ve yakalayacak ölçüde silah kullanma yetkisi bulunduğu, başka türlü yakalanamayan maktulün yaralayarak yakalanmasının sağlanması durumunda eylemin TCK'nin 24/1 maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekeceği kuşkusuzdur. Başka bir deyişle sanık maktule yaptığı ilk atışın sonucunu bekleyip onu yaralı halde yakalaysaydı bu fiilden sorumlu tutulmayacaktı.Sanığın yerine getirdiği kamu görevinin mahiyeti, maktulün yakalama emrine rağmen duruşma salonundan nezaret eden görevliyi de etkisiz hale getirerek kaçması, dur ihhtarlarına ve uyarı atışlarına kayıtsız kalarak kaçmaya devam etmesi ve eylemin hukuka uygunluk nedeni içinde başlamış olmasının hukuksal bir değeri bulunmadığı düşünülemez. Bu nedenle Sanığın eyleminin herhangi bir olayda hasmını yaralamak isterken onun ölümüne neden olan herhangi bir fiilden farklı olduğu hususunda duraksama bulunmamaktadır. Bununla birlikte sanığın maktulü yaralayarak yakalamasına imkan veren yasal düzenleme nazara alındığında hem yaralama kastıyla hareket ettiği hem de bu fiilden tam olarak sorumlu olduğunun kabulü kendi içinde bir çelişki oluşturmaktadır. Ne var ki, sanık bu ölçüyü aşarak ilk atışla yaralanan maktule yersiz olarak ikinci bir atış daha yapıp onun ölümüne neden olmuştur. Sanık tarafından ardarda iki el ateş edilmiştir. Bu durumda sanık hukuka uygunluk nedeni içinde başladığı eylemi sürdürerek hukuka uygunluk sınırını aşmıştır. O hâlde sınırın aşılmasının

kusurlu olup olmadığı ile kusurun niteliğinin tespit ve tayini önem arz etmektedir. Öncelikle sanığın ilk atışla yaralanan maktule zorlayıcı bir neden yokken ve ilk atışın sonucunu beklemeden ikinci bir atış yapması sınırı aşmakta kusurlu olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak bu sınırı kasten aştığını gösteren somut bir delil, bunun için bir neden bulunmadığından bu durumda oluşan şüphe sanık lehine yorumlanmalı, sanığın bu sınırı yeterli dikkat, özen ve basireti gösterememesi nedeniyle taksirle aştığı kabul edilmelidir.

Sanığın mesleği gereği sahip olduğu bilgi, tecrübe ve eğitimi, olay sırasında maktulle sanık arasındaki mesafenin yakın sayılabilecek bir mesafe olması nazara alındığında, sanığın eyleminin sonuçlarını istemese de öngörebilecek durumda olduğu, bu nedenle olayda bilinçli taksirle hareket ettiği ve hukuka uygunluk sınırını bilinçli taksirle aştığı kabul edilerek eyleminin TCK'nin 24/1, 27/1, 85/1 ve 22/3 maddeleri kapsamında cezalandırılması yerine, yazılı şekilde kasten yaralama sonucu ölüme neden olma suçundan hüküm kurulması, Bozmayı gerektirmiş olup sanık müdafii ile katılan vekilinin temyiz gerekçeleri bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün tebliğnamedeki düşünceye aykırı olarak 5271 sayılı CMK'nin 302/2 maddesi uyarınca BOZULMASINA,(Yrg.1.C.D., 06.04.2021, 2020/1279, 2021/6088) (karararama.yargitay.gov.tr)